

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Έννοιες όπως σεξουαλική παρέκκλιση, παραφιλίες, παιδοφιλία, σεξουαλική επιθετικότητα και βιασμός, αποτελούν συχνό αντικείμενο έρευνας από νομικούς, εγκληματολόγους και ψυχιάτρους. Η ιδιαίτερα υψηλή ψυχοπαθολογία στα δείγματα σεξουαλικών δραστών υποδεικνύει την ανάγκη της έγκαιρης ανίχνευσης και αντιμετώπισής της. Είναι επομένως ευνόητο ότι η θεραπευτική αντιμετώπιση των ψυχικών διαταραχών που προδιαθέτουν στη σεξουαλική επιθετικότητα θα λειτουργήσει ως πρωτογενής πρόληψη της σεξουαλικής κακοποίησης. Θα μπορούσε επίσης να υπάρξει θεραπευτική παρέμβαση μέσα στο χώρο της φυλακής, με στόχο την πρόληψη της υποτροπής μετά την αποφυλάκιση, ενώ η τακτική παρακολούθηση σε ειδικά κέντρα αποφυλακισθέντων σεξουαλικών δραστών θα μείωνε ακόμη περισσότερο τον κίνδυνο υποτροπής. Όπως και στις περισσότερες χώρες της Β. Αμερικής, Β. Ευρώπης και Αυστραλίας, στα κοινοτικά αυτά προγράμματα μετέχουν σεξουαλικοί δράστες που είναι υπό δικαστική επιτήρηση ή παρακολούθηση και την διενέργεια των προγραμμάτων αυτών αναλαμβάνουν οι αντίστοιχες υπεύθυνες υπηρεσίες (Probation Services). Τα προγράμματα αυτά χρησιμοποιούν ως βασικούς θεραπευτικούς άξονες τη μείωση της άρνησης, την ενίσχυση της ικανότητας ανάληψης ευθύνης, την αύξηση της ικανότητας αυτοκριτικής και την ενίσχυση ενσυναίσθησης προς το θύμα.

Στα πλαίσια αυτής της αντιμετώπισης φαίνεται να συμπλέουν και οι έννοιες της *επανορθωτικής ή αποκαταστατικής δικαιοσύνης*, οι οποίες αφορούν τόσο στην εγκατάσταση υπεύθυνης σχέσης του δράστη απέναντι στο θύμα και την κοινωνία, όσο και στην ίαση των πληγών που τα θύματα και η κοινωνία υφίστανται. Μέσα από την παραδοχή της ενοχής του δράστη ενώπιον του θύματος και την ανάληψη των ευθυνών του είναι περισσότερο εφικτή η οποιαδήποτε κοινωνική ή θεραπευτική παρέμβαση, καθώς και η μείωση των πιθανοτήτων υποτροπής, μέσα από την επανακοινωνικοποίηση του δράστη. Ένα βήμα ακόμη πιο μπροστά, η *μετασχηματιστική δικαιοσύνη*, η φιλοσοφική πλευρά της αποκαταστατικής δικαιοσύνης, αναζητά τις αιτίες ανάπτυξης του εγκλήματος και το αντιμετωπίζει ως ευκαιρία μετασχηματισμού των σχέσεων ανάμεσα στο δράστη, το θύμα και τα υπόλοιπα μέλη της κοινότητας που επηρεάστηκαν από το έγκλημα. Στην προσπάθεια αυτή υπάρχει ήδη πρόσφορο έδαφος, αφού εδώ και δεκαετίες η μελέτη τόσο της σεξουαλικότητας όσο και της σεξουαλικής διαστροφής, αλλά και των διαταραχών προσωπικότητας, παρέχει πλήθος στοιχείων για την αιτιολογία και την αντιμετώπιση των σεξουαλικών παρεκκλίσεων.

Στο βιβλίο «Νέες Μορφές Δικαιοσύνης: Η περίπτωση των δραστών σεξουαλικών εγκλημάτων» της Μαρίας Τσιλιάκου αναδεικνύεται με τον καλύτερο τρόπο η πολυεπιστημονική σύμπλευση των εννοιών, των θεωριών και των πρακτικών στο γνωστικό αντικείμενο αντιμετώπισης των σεξουαλικών δραστών. Παρουσιάζονται επιχειρήματα, προγράμματα, καθώς και πληθώρα ερευνητικών προσπαθειών, από επιστήμονες της νομικής, της εγκληματολογίας της ψυχολογίας και της ψυχιατρικής. Η κα Τσιλιάκου αναλύει συστηματικά τις δυνατότητες που υπάρχουν στο πεδίο της *αποκαταστατικής δικαιοσύνης των σεξουαλικών δραστών*, προσφέροντας προοπτικές και προτάσεις, τόσο για πρακτική εφαρμογή όσο και για μελλοντικές ερευνητικές προσπάθειες.

Δρ Ορέστης Γιωτάκος, Ψυχίατρος

- Δντης Ψυχιατρικής Κλινικής 414 Στρατιωτικού Νοσοκομείου Αθήνας
- Πρόεδρος «Ελληνικής Εταιρείας Μελέτης και Πρόληψης της Σεξουαλικής Κακοποίησης», www.obrela.gr